

PLANSTRATEGI 2021 - 2024

Vedtatt av Dønna kommunestyre 21.06. 2022

Innhold

BAKGRUNN.....	4
PLANSTRATEGI	4
KOMMUNEPLAN – PLANPROGRAM	5
FREMDRIFT.....	6
OVERORDNEDE RETNINGSLINJER FOR PLANLEGGING	6
GRUNNLAG.....	8
UTVIKLINGSTRENDER/MULIGHETER OG UTFORDRINGER.....	11
KOMMUNE 3.0.....	13
OPPSUMMERING/KONKLUSJONER/RETNINGER.....	14
KOMMUNALE PLANER (ufullstendig).....	18

BAKGRUNN

Plan- og bygningslovens bestemmelser om kommunal planstrategi;

”§ 10-1. Kommunal planstrategi

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Kommunen skal i arbeidet med kommunal planstrategi innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner. Kommunen bør også legge opp til bred medvirkning og allmenn debatt som grunnlag for behandlingen. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

Utarbeiding og behandling av kommunal planstrategi kan slås sammen med og være del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen, jf. kapittel 11.”

Den kommunale planstrategien skal vedtas senest ett år etter at kommunestyret ble konstituert. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, som langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet.

PLANSTRATEGI

Dønna kommune har behov for en tydelig planstrategi som kan tydeliggjøre planbehovet, og som setter medvirkning i fokus. Skal planstrategien kunne ha en operativ betydning, så må den være utviklet i fra de utfordringene som Dønna kommune står i – eller er på vei mot.

Planstrategi er ikke en plan, og det skal derfor ikke vedtas mål og strategier knyttet til planstrategien. Strategien skal drøfte utviklingstrekk i kommunen som samfunn og organisasjon – som grunnlag for å vurdere planbehovet i kommunestyreperioden. Skape en felles virkelighetsforståelse av mål, utfordringer og nødvendige prioriteringer for utvikling Dønna kommune.

I arbeidet med kommunens planstrategi skal det innhentes synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommunene. Det bør også legges opp til en bred medvirkning og allmenn debatt. Forslaget til vedtak i kommunestyret skal ligge ute til offentlig høring i minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Kommunestyret skal gjennom vedtaket av kommunal planstrategi ta stilling til om gjeldende kommuneplan helt eller delvis skal revideres. I tillegg til at kommunestyret skal ta stilling til om det i valgperioden er behov for andre planer (arealplaner, tema- og sektor(fag)planer – eventuelt revidere eller oppheve planer.

Planstrategien kan slås sammen med, og være en del av, oppstart av arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. I praksis kan da planstrategien og planprogrammet for kommuneplanen slås sammen. Den kommunale planstrategien må da følge prosessreglene som stilles til planprogrammet.

Planstrategien har ingen direkte rettsvirkning, og det kan ikke fremmes innsigelse mot den.

KOMMUNEPLAN – PLANPROGRAM

Det er i kommuneplanen at nye mål og strategier skal behandles og vedtas, og ikke i planstrategien. Et viktig skille, siden det er helt andre krav til medvirkning, samråd og høring/offentlig ettersyn til kommuneplanprosessen enn til arbeidet med planstrategi.

Kommunen kan, når den vedtar planstrategien, beslutte at hele kommuneplanen, samfunnsdelen alene, eller arealdelen alene, skal revideres – uten å gå nærmere inn på innholdet i revisjonsarbeidet. Rammer og forutsetninger for revisjonsarbeidet, prioriterte tema, alternative strategier, opplegg for medvirkning osv. vil da bli avklart i planprogrammet for kommuneplanprosessen.

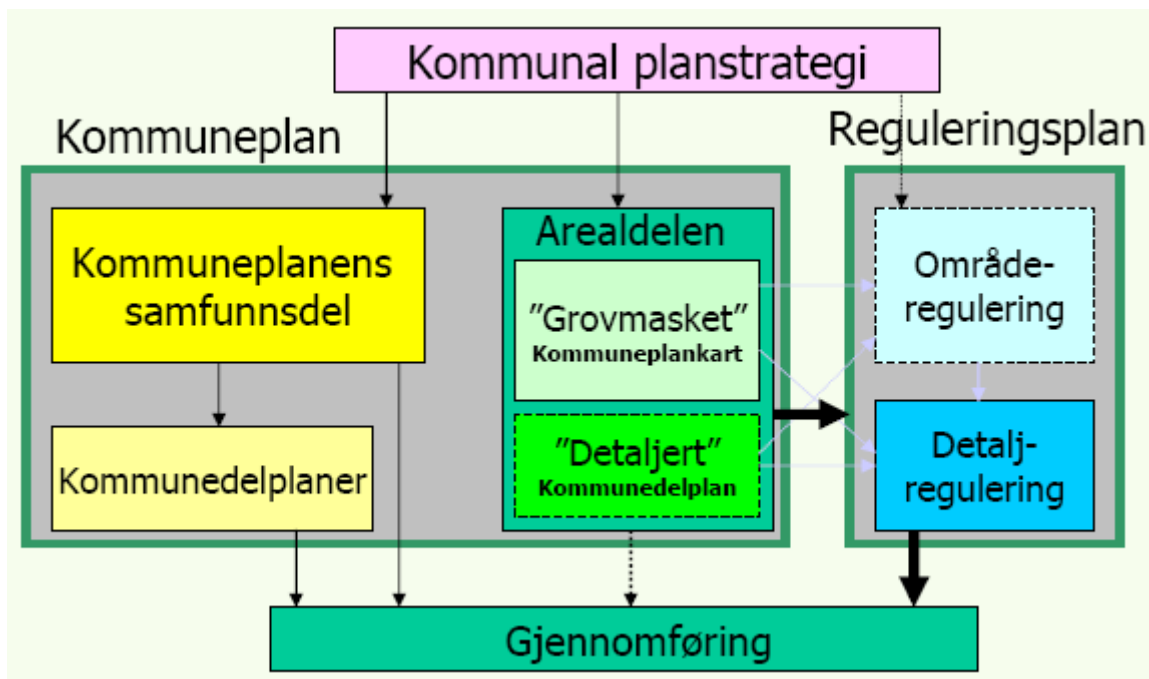
Planprogrammet omfatter en tidlig fase av kommuneplanprosessen, og er et program for gjennomføring av en konkret planprosess. Planprogrammet skal redegjøre for formålet og forutsetningene for planarbeidet, tema eller hovedspørsmål og satsingsområder som tas opp, alternative utviklingsstrategier, utredningsbehov (arealdel) og opplegg for medvirkning.

Det er viktig at planprogrammet klarlegger hvilke deler av kommuneplanen som ikke tas opp til revisjon. Planprogrammet har like sterke krav til høring og offentlig ettersyn (6 uker) som et planforslag.

For Dønna kommune sitt vedkommende har Nordland fylkeskommune anbefalt at planstrategi og planprogram for samfunnsdelen samles i ett dokument, og behandles samlet. Dette for å effektivisere tidsbruken.

Konsekvensen er at planstrategien er mer utfyllende enn den strengt tatt kunne ha vært, og planprogrammet tilsvarende slankere.

Det kommunale plansystemet er illustrert i figuren under.

FREMDRIFT

Kommunestyret som er ansvarlig for utarbeidingen av planstrategi. Vedtak om oppstart ble vedtatt i formannskapet 12.02. 2019 og kommunestyret 26.02. 2021.

Med hjemmel i disse vedtakene er det utviklet et forslag til planstrategi, som skal behandles i formannskapet 09.02. 2021. Plan- og bygningsloven stiller krav om minst 30 dagers høring. Ny behandling i formannskapet er satt til 13.04. 2021., og endelig vedtak i kommunestyret 27.04. 2021.

OVERORDNEDE RETNINGSLINJER FOR PLANLEGGING

FNS BÆREKRAFTMÅL

FNs bærekraftsmål ble vedtatt i 2015. Norge er gjennom sin tilslutning til disse forpliktet til å legge til rette for at målene oppnås innen 2030. Dønna kommune legger bærekraftmålene som grunnleggende rammer for arbeidet. De øvrige planene vil ta bærekraftmålene inn i videre planlegging. Mer informasjon om FNs bærekraftsmål på [FNs bærekraftsmål - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no):

Figur 1: FNs Bærekraftsmål - Regjeringen.no

NASJONALE FORVENTNINGER

Regjeringen legger fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet hvert fjerde år. Disse skal følges opp i planstrategier og planer i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid og legges til grunn for statlige myndigheters medvirkning i planleggingen. Kommunen vil implementere de nasjonale føringene fra regjeringen i sitt arbeid med å finne helhetlige løsninger.

Regjeringen fremhever fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

REGIONALE FORVENTNINGER

Plan og Bygningsloven § 7-2, 2. ledd:

«Statlige og regionale organer og kommunene skal legge den regionale planstrategien til grunn for det videre planarbeidet i regionen.»

PLANSTRATEGI FOR NORDLAND 2016-2020

Regional planstrategi for Nordland 2016-2020 er utarbeidet av Nordland fylkeskommune i samarbeid med kommuner, statlige organ og mange øvrige. Den ble vedtatt av fylkestinget 25.04.2016. Man finner mer om planstrategien på [Planstrategi for Nordland 2016-2020](#)

FYLKESPLAN FOR NORDLAND 2013-2025

Fylkesplanen for Nordland 2013-2025 ble vedtatt 27.02. 2013. Den danner grunnlaget for utviklingen i fylket og har tre hovedmål med undermål og strategier:

- Målområde 1 – livskvalitet
- Målområde 2 - livskraftige lokalsamfunn og regioner
- Målområde 3 – verdiskaping og kompetanse

Mer om disse på: [Fylkesplan for Nordland](#)

DØNNAS PLANSTRATEGI 2011 – 2015

I den forrige planstrategien er det gjort en prioritering av kommunens planer og behovet for revidering.

Følgende tema ble vektlagt som grunnlag for planstrategien, for å få frem utviklingstrekk og utfordringer;

- Befolkningsutvikling og –sammensetning.
- Næringsliv og sysselsetting.
- Boligbygging og fritidsbebyggelse.
- Samferdsel og infrastruktur.
- Langsiktig arealbruk.
- Kommunal tjenesteyting og forvaltning – utfordringer innenfor kommunens tjenesteområder.
- Kommunestruktur.

GRUNNLAG

BEFOLKNINGSUTVIKLING

Dønna kommune har hatt synkende befolkningstall i mange år. Noen år har det kommet en liten oppgang, men trenden over tid er klar. Pr 1.7.2020 er befolkningstallet 1 387.

DEMOGRAFI

Selve befolkningstallet er en ting, men utviklingen når det gjelder aldersfordeling og en del andre demografiske forhold har minst like stor betydning.

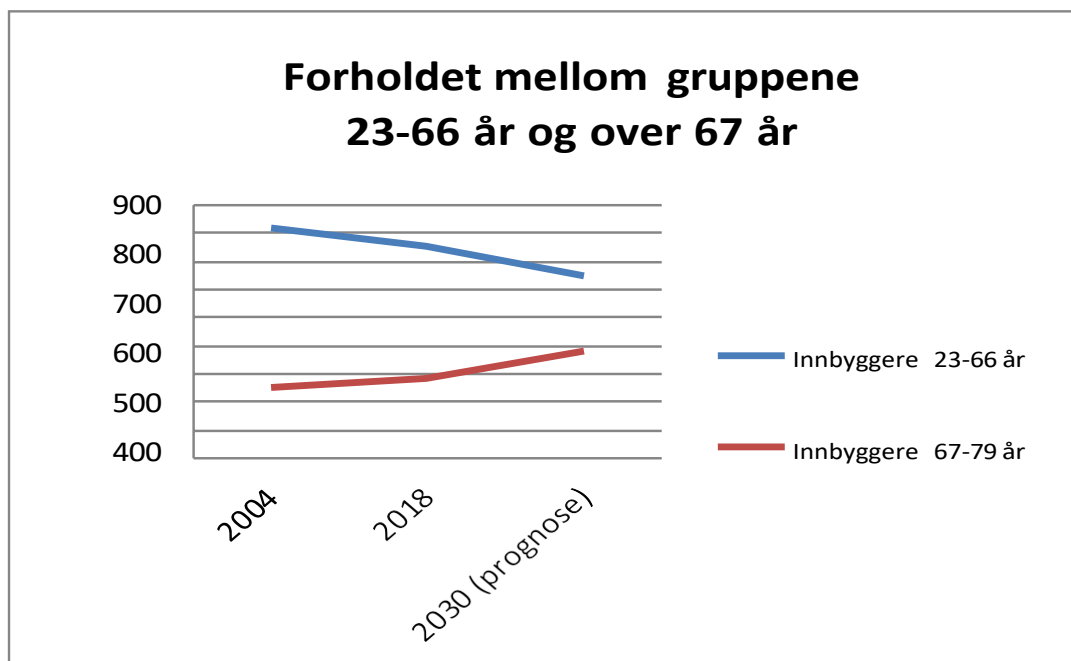
- *Befolkningen er blitt eldre*
I 2002 var 16,1 % av befolkningen over 67 år. Ved inngangen til 2020 var denne andelen øket til 22,5 %.
- *Færre barn*
Antall barn i barnehage- og skolealder har gått ned med over 100 barn i samme periode. Aldersgruppen 0-16 år utgjør, pr. 01.01. 2020, 16,3 % av befolkningen.
- *Kvinneunderskuddet øker*
I 2002 var det 13 flere menn enn kvinner i kommunen. I 2016 var dette øket til 48 og, 69 i 2017. Deretter er det noe redusert til 49 ved inngangen til 2020.

Kombinasjonen av økende kvinneunderskudd og færre innbyggere i aldersgruppen, som er aktuelle for å få barn, vil forsterke den negative utviklingen med en stadig eldre befolkning.

- *Fødselsoverskudd*
I 2019 ble det født 11 personer i Dønna kommune, mens 16 avgikk ved døden.
- *Flytting*
Nettoflyttingen, for Dønna kommunen i 2019, viser at det flyttet 15 flere personer ut av kommunen enn det flyttet inn.

Endringer					
Tall pr. 01.01	2004	2018	2030	Endring 2004-2018	Endring 2004-2030
0 år	19	7	10	-12	-9
1-5 år	102	50	50	-52	-52
6-12 år	149	119	76	-30	-73
13-15 år	62	55	35	-7	-27
16-19 år	82	81	52	-1	-30
20-44 år	461	349	310	-112	-151
45-66 år	420	462	374	42	-46
67-79 år	159	209	247	50	88
80-89 år	73	57	115	-16	42
90 år eller eldre	16	14	18	-2	2
Innbyggere i alt	1 543	1 403	1 287	-140	-256

Befolkningsutviklingen ser ut til å gi færre barn og personer i yrkesaktiv alder, mens antall eldre vil øke. Foreløpig er det gruppen «yngre eldre» som øker mest. Prognosene tilsier at det blir betydelig færre barn i skole og barnehage fremover.

For Dønna kommune blir reduksjonen i den yrkesaktive delen av befolkningen en stor utfordring framover - når antall eldre øker, samtidig som det vil bli svært vanskelig å rekruttere til ledige stillinger.

Kort oppsummert – så er Dønna kommune sin hovedutfordring demografi. Det går an å ønske seg befolkningsvekst, men dette ønsket underbygges ikke av globale trender.

Befolkningssammensetningen er på vei mot en situasjon hvor det ikke er nok innbyggere i yrkesaktiv alder til å utføre offentlige og private tjenester. Og da er grunnlaget for statusen som egen kommune forsvunnet.

BOSETTING

Dønna kommunes attraktivitet som bosted avhenger av mange forhold. Noen kan kommunen selv påvirke relativt enkelt, mens andre er mer krevende å gjøre noe med. Kommunen har over lengre tid opplevd nedgang i befolkningen. Demografien tilsier en høy andel eldre og en relativt lav andel unge personer.

I følge SSB sine prognoser ser denne trenden ut til å fortsette. Det er imidlertid grunn til å tro at denne negative utviklingen kan bremse noe opp med bedre tilrettelagte samferdselsløsninger. Kommunen bør velge strategi for utvikling av folketallet. Denne utviklingen er i stor grad påvirket av utviklingen i nabokommunene. Dette gjelder regionale løsninger innen samferdsel, etablering av nye og sikring av etablerte arbeidsplasser.

Gjennom kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner legger kommunen og utbyggere til rette for boligbygging. I disse prosessene må det tas hensyn til infrastruktur og potensielle boligbyggere sine ønsker og preferanse ønsker å bygge. Kommunen bør ha fokus på å legge til rette for at ungdom kan finne Dønna attraktiv som bosted. Hva de unge preferer ved valg av utdanning og yrkesvalg kan påvirke muligheten for at de bosetter seg i kommunen.

UTVIKLINGSTRENDER/MULIGHETER OG UTFORDRINGER

Kommunen kan gjennom sin planstrategi bidra til å legge forholdene til rette for god lokal samfunnsutvikling. Dette gjennom samhandling mellom flere, bl.a. Nordland fylkeskommune og nabokommuner m.fl. Arbeidet med planstrategien er forankret politisk og administrativt i kommunen.

Ut i fra at demografi defineres som den største utfordringen, så er det naturlig å se på hvilke faktorer som kan ha positiv innvirkning. Demografi kan ses på som ett resultat av bokvalitet, som igjen påvirkes av faktorer som samferdsel, næringsliv, kvalitet på offentlige tjenester og «trivsel» (f.eks. fritidstilbud).

SAMFERDSEL

Som en ren øykommune er omverden fullstendig avhengig av sjøverts transport for å nå Dønna kommune. Men det betyr også at kommunens innbyggere har samme avhengighet når de reiser ut av kommunen (med unntak av broforbindelsen med Herøy kommune).

Å videreutvikle gode kommunikasjonsløsninger, i første omgang med ferge/hurtigbåt og på lenger sikt en landfast løsning for øya Dønna, vil være en viktig faktor for å kunne endre demografien positivt. Avhengighet av åpningstid og rutetider (gjelder også kommunikasjon internt i kommunen) er for mange ett forhold som reduserer kommunens attraktivitet som bosted.

En brukerundersøkelse (gjennomført i 2020), viser at åpningstid og rutetider – samt billettpris, er forhold som har betydning ved valg av bokommune.

NÆRINGS LIV

Arbeidsplasser gir bosetting – er nesten som en gammel læresetning innen samfunnsutvikling. Gyldigheten er noe svekket over tid. I større grad enn tidligere ønsker virksomheter å lokalisere seg der kompetent arbeidskraft finnes. Det gjør at forhold som samferdsel, bo- og oppvekstmiljø er viktige for næringsutvikling.

Dønna kommunen har stor aktivitet innen oppdrettsnæring og har aktive forskningsmiljøer innen fiskeoppdrett. Det er viktig for kommunen at utvikling av de marine næringene skjer på en bærekraftig måte og i tråd med kommunens planverk.

I kommunen er det vel 60 landbruksforetak. Det er viktig for bosetting og aktivitet i kommunen at landbruket utvikler seg aktivt både innen tradisjonelt landbruk og innen nye næringer. Sentrale og lokale føringer for jordvern bidrar til å sikre landbruket tilgang til jorda.

Økning i tilstrømming av besøkende er merkbar og kommunen ser behovet for å sikre at denne utviklingen skjer på en mest mulig positiv måte. Det er etablert en rekke bedrifter i kommunen som legger til rette for tilreisende. Det legges til grunn at denne utviklingen vil øke fremover og skape flere arbeidsplasser. Her er et stort potensiale innen tilrettelegging for reiselivet.

Kommunen ønsker å bidra med å legge forholdene godt til rette for aktører som vil utvikle næring. Dette arbeidet kan styrkes gjennom samhandling mellom utviklingsaktører som Innovasjon Norge, banker og næringslivet/gründere.

Tilgang til arbeidskraft endres. I landbruket er det per i dag nesten bare utenlandsk arbeidskraft som betjener stillinger som landbruksavløser. Det er viktig å bidra til gode og stabile forhold for at utenlandske borgere kan velge å bosette seg mer permanent i kommunen.

KULTUR OG FOLKEHELSE

Kommunen har gode fasiliteter i forhold til utøvelse av idrett og kultur. Befolkningsgrunnlaget setter begrensninger på hvor stor bredde og variasjon det kan være i fritidstilbudet. Det gjort strategisk valg gjennom samarbeid med nabokommune for å styrke kulturskoletilbudet.

Regionalt samarbeid/regionale tilbud gir økt variasjon i menyen for aktiviteter for befolkningen.

Det er en økt satsing på folkehelse og frivillighet. Arbeidet her kan styrkes gjennom kommunens planverk og satsing på å legge forholdene til rette for gode tjenester i samhandling mellom det offentlige og frivillige.

AREALBRUK

Det er et overordnet mål at forvaltningen av areal skal være basert på forutsigbare rammer. Dette gir befolkningen og næringslivet gode forutsetninger til å utvikle kommunen fremover. Grunnlaget er et oppdatert planverk. Arealdelen må gjenspeile arealbruken og behovet for areal samt være tydelig på hvilke hensyn som må tas.

KLIMA, MILJØ OG NATURMANGFOLD

Jordas klimautfordringer påvirker kommunens arbeid med klima og miljø. Kommunen er i en prosess med egen klima- og miljøplan. I tillegg faller disse utfordringene direkte inn i kommunens arbeid på de fleste virksomhetsområder. Kommune har fler områder som er sårbare og krever tilrettelagt forvaltning. Dette gjelder både naturområder og utvalgte kulturlandskap. Det er viktig å ta dette med i arbeidet mot bærekraftige løsninger innen arealplanlegging, samferdsel, næringsutvikling m.m. Kommunen er her en sentral aktør for å bidra med gode og innovative løsninger i pakt med de miljøverdiene kommunen er satt til å ivareta. En riktig forvaltning her vil virke til det beste for bevaring av naturverdier, klima samtidig som disse verdiene kan inngå i næringsammenheng og som viktig tilbud til befolkningen.

KOMMUNAL TJENESTEYTING OG FORVALTNING – UTFORDRINGER INNENFOR KOMMUNENS TJENESTEOMRÅDER.

Både vekst og tilbakegang stiller krav til kommunens tjenesteyting og forvaltning. Dønna kommune er en liten kommune, med en tilsvarende dimensjonert ansattressurs. Økende krav om dokumentasjon og delegering av oppgaver ned til kommunenivå skaper et større arbeidspress, og økning i krav til kompetanse.

Erkjennelsen av at samarbeid gir økt styrke, og at det er lettere å rekruttere ansatte til et større fagmiljø enn til et lite, har gitt regionen flere samarbeidstjenester knyttet til tjenesteyting og forvaltning. Ytterligere regionalt samarbeid er under utvikling. I disse prosessene er det viktig å ta vare på den demokratiske dimensjonen, slik at Dønna kommune sine interesser blir tilstrekkelig ivaretatt.

Endringer, både i forhold til rammebetingelser som lovverk og pålagte oppgaver, og utvidet regionalt samarbeid vil endre kravene til administrasjonens kompetanse og organisering.

KOMMUNE 3.0.

HVA ER KOMMUNE 3.0?

Begrepet kommune 3.0 blir brukt for å signalisere en ny rolle for kommunen, hvor vi er på vei bort fra det såkalte «servicesamfunnet» og over mot «fellesskapsamfunnet». Brukeren er ikke en kunde, men en innbygger som skal bidra til fellesskapet.

Kommunen er ikke lenger først og fremst en myndighet (kommune 1.0), og heller ikke lenger en servicevirksomhet (kommune 2.0). Kommunen er et demokratisk ledet fellesskap av aktive og ressurssterke innbyggere (kommune 3.0).

Figuren nedenfor illustrer enkelt og oversiktlig hva som er forskjellen på de ulike utgaver av kommunal tilnærming.

I Dønna kommune vil utviklingen av helse- og omsorgstjenesten bli gjort i tråd med prinsippene for kommune 3.0. Dette er nedfelt i «Helse- og mestringsplanen», som forventes vedtatt av kommunestyret i april 2021.

Ved å bruke prinsippene fra kommune 3.0 avdekkes også behov for å styrke andre sider av det totale tilbudet til brukere/pasienter. Det er sentralt å stille innbyggerne spørsmålet

«Hva er viktig for deg?».

Spørsmålet sikrer at innbygger/bruker/pasient er i fokus. Noe som ikke innebærer at denne alltid har rett, og skal få sine ønsker oppfylt – det er kommune 2.0. Men at svaret på spørsmålet er innledningen til dialogen som fører frem til ett fornuftig tjenestetilbud – utviklet og produsert i fellesskap.

OPPSUMMERING/KONKLUSJONER/RETNINGER

BÆREKRAFT

Dønna kommune må definere sine egne verdier og utfordringer i forhold til bærekraftmålene, og utvikle egne prinsipper til bruk i plan- og strategiarbeid. På overordnet nivå er disse tre bærekraftmålene mest aktuelle – sett i forhold til Dønna utfordringer og målsettinger innen demografi og levende lokalsamfunn;

Mål 3 God helse og livskvalitet:

Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder

Mål 11 Bærekraftige lokalsamfunn:

Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige. Herunder å legge til rette for samfunnsutvikling samtidig som at innsatsen for sikring av lokale verdier styrkes.

Mål 17 Samarbeid for å nå målene:

Dønna kommune er avhengig av interkommunalt samarbeid for å ha jevn og stabil kvalitet på tjenesteproduksjonen (f.eks. regnskap, barnevern, landbruk (Dønne er vertskommune)). Men også for å få gjennomslag på regionalt (fylke) og nasjonalt nivå vil ett interkommunalt samarbeid gi større gjennomslagskraft.

Også internt er samarbeid for å nå mål viktig (se «Kommune 3.0»)

DEMOGRAFI

Ut ifra befolkningsprognosene er det vanskelig å finne argumenter for at det, på kort sikt, skal blir flere innbyggere i Dønna kommune. Den akutte utfordringen er alderssammensetningen – med en relativt stor befolkningsandel i de eldste årsklassene.

Dønna kommune har gode bygg for skole og barnehage (det gjenstår å ferdigstille oppgraderingen på Løkta) og høy kompetanse hos de ansatte innen skole og oppvekst. Helse- og mestringsplanen (på høring årsskiftet 2020/2021) inneholder de nødvendige veivalg for utvikling av denne sektoren.

Situasjonsbildet tilsier at det er viktig å ha fokus på kvalitet, og ikke på vekst. Kvalitet kan gi vekst over tid, men viktigst er at kvalitet gir innbyggerne gode tilbud til enhver tid.

Kommunen, som organisasjon, har plikt og ansvar for til enhver tid å levere innbyggerne best mulig tjenester.

For helse- og omsorgssektoren vil det være en vekst i antall potensielle brukere. Utfordringen her er å finne løsninger som tar opp i seg faglig og teknologisk utvikling, tilpasset innbyggernes behov og kommunens ressurser. Grunnleggende er faglig kompetanse, og det må arbeides aktivt med fagutvikling og rekruttering.

Utvikling av fagkompetanse, endring av innbyggernes alderssammensetning betyr økt tilflytting/reduert fraflytting. Trolig er det tre faktorer som her er viktige; Samferdsel, arbeidsplasser og bomiljø.

SAMFERDSEL

Her må det arbeides med to tidshorisonter – endringer på kort og lang sikt. Kortsiktig er å utvikle dagens tilbud, mens den langsiktige er knyttet til hvordan omverden skal være knyttet til Dønna kommune i fremtiden. Kort oppsummert er dette et spørsmål om fortsatt ferge-/hurtigbåtløsninger eller fastlandsforbindelse. At et godt samferdselstilbud har avgjørende betydning for bosetting er forhåpentligvis en diskusjon som er avsluttet.

ARBEIDSPLASSE

Det er ikke uvanlig at en husstand består av to arbeidstakere, som har ulik utdanning og forskjellig ønske om karriereutvikling. Dønna kommune er et for lite arbeidsmarked til å tilfredsstille slike ønsker. Det å være en del av et regionalt arbeidsmarked er derfor nødvendig. I hvor stor grad det er mulig avhenger av samferdselsløsninger.

BOMILJØ

I utgangspunkt ett begrep som ikke har en entydig definisjon. I samfunnsdelen må begrepet utvikles, i forhold til de forutsetninger og verdier som Dønna kommune vil legge inn. Det vil gi de rette føringene når arealdelen skal rulleres og fremtidige reguleringsplaner utarbeides.

NÆRINGS LIV

Det er en sammenheng mellom bosetting, demografi og arealbruk. I Dønna kommune er arealkrevende næringer som landbruk og havbruk viktige. Reiselivs- og opplevelsesnæringen kan bli en viktig næring. Videre utvikling av disse næringene avhenger av tilgang på rett areal.

Samtidig kan arealbruk skape konflikter. Med andre ord er det viktig å se arealbruk i ett langt perspektiv, og foreta avveininger mot andre interesser. Dette er prosesser som må være en del av den til enhver tid pågående planleggingen i kommunen.

Utvikling av næringslivet kan ikke vedtas kommunalt. Kommunens rolle er som tilrettelegger (veileder, tilrettelegger av areal og infrastruktur, samferdsel osv.). Både kommuneplanens samfunnsdel og arealdel er viktige planer i forhold til næringsutvikling.

Nesten like viktig som at det finnes innbyggere med pågangsmot (for å etablere og utvikle næringsvirksomhet), kompetanse (for å arbeide i bedriftene) og kapital (for investeringer). Ett veldrevet lokalt næringsliv vil inspirere nye generasjoner til å satse på egne forretningsidéer. Utfordringen er å ha innbyggere som kan bli foreldre til de nye generasjonene.

Potensialet til reiselivsnæringen er også en utviklingsmulighet til å bidra til levende lokalsamfunn – for eksempel lokal identitet og kultur. Her ligger en mulighet for at ulike aktører (offentlige, private og frivillige) sammen bidrar til positiv utvikling.

KULTUR OG FOLKEHELSE

Kultur er limet i ett samfunn. Det skaper identitet og utvikling. I ett lite samfunn er man avhengig av å hente inn kompetanse og idéer utenfra, og søke samarbeid for å utvikle talentene. Kommunens inntreden i Kulturskolen for ALLe og fotballsamarbeidet mellom Dønna og Sandnessjøen er gode eksempler.

Demografien i Dønna kommune gjør at det bør søkes etter flere samarbeidsløsninger i fremtiden. Hvordan løsningene skal være er en positiv utfordring. Samarbeid skal gi noe til alle involverte parter – noe som må være grunntanken for kultursamarbeid.

Folkehelse kan også være en del av kulturen, men da i større grad relatert til kultur og holdninger i hverdagen. Folkehelseindikatorene for Dønna kommune viser utfordringer i forhold til livsstil.

Med andre ord vil det være fordelaktig om den generelle helsetilstanden til befolkning ble bedre, både i forhold til økt livskvalitet og reduserte kostnader for helsesektoren. Helse- og mestringsplanen legger noen overordnede føringer, som må utvikles i mer detaljerte og målsatte planer.

PLANER

Arbeidet med å utvikle en god plankultur i Dønna kommune må fortsette. Plankultur betyr forutsigbarhet, og at prioriteringer er bygd på en grunnleggende strategi. Det overordnede planverket er politiske dokument, og gir administrasjonen rammer for utvikling av nye planer, rullering av eksisterende og for den daglige administrative saksbehandlingen.

Det må utvikles en rutine for hvordan større planprosesser skal gjennomføres, inkludert forankring, medvirkning (politisk, administrativt og befolkning).

- Grunnlaget for enhver plan er en beskrivelse av nåtid, utviklingstrender og utfordringer. Nordland fylkeskommune er i ferd med å utvikle en stastikkbank som bør aktiviseres lokalt, slik at alle planprosesser bruker samme kilder som utgangspunkt.
- Dønna kommune har hentet noe erfaring med ulike medvirkningsteknikker, og det er nødvendig at denne erfaringen blir utviklet og brukt.
- For hver enkelt plan skal det vises hvordan planen tar utgangspunkt i gjeldende planer, eventuelt hvordan den vil utløse behov for rullering av slike. Samspillet mellom planer er en sentral del av en plankultur.
- Utover de veivalg som ligger i en vedtatt plan, så vil det også være økonomiske konsekvenser. Det vil ikke være uvanlig at disse konsekvensene må utredes mer detaljert - før de kan tas inn i kommunens økonomiplan og årsbudsjett. Hovedmomentet her er at det blir gjort, slik at planene faktisk blir aktivisert. En plan som ikke kommer inn i økonomiske vedtak blir liggende i en kontorskuff.

AREALSTRATEGI/AREALBRUK

En arealstrategi er langsiktige føringer for bruk og utvikling av arealer i kommunen. Gjennom kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner blir arealstrategien tydeliggjort og realisert.

I utviklingen av arealstrategien må status og forventning for/til arealbruken kartlegges. Med en vedtatt arealstrategi vil det kunne være enklere å vurdere om kommuneplanens arealdel skal rulleres. Forholdet mellom vedtatt plan, grad av gjennomføring og arealstrategien vil være steg en i denne vurderingen.

KULTURMINNER

Ved endring av arealbruk må det tas hensyn til registrerte kulturminner (inkluderer også fornminner). Bevaring av kulturminner og –arv bør innarbeides i kommunens prinsipper for hvordan bærekraftmålene skal innarbeides lokalt og tas med i utviklingen av en arealstrategi.

FORHOLDET MELLOM KOMMUNEN (ORGANISASJON) OG INNBYGGERNE

I ett lite samfunn får kommunen (som organisasjon) en mer sentral rolle enn i ett større. Dette kan være oppgaver og forventninger som ligger utenfor kommunens obligatoriske virksomhet. Hva det er nødvendig, hva som kan være nyttig og hva som kan være hyggelig at kommunen engasjerer seg i må det være ett bevist forhold til. Engasjement krever, uansett, ressurser fra kommunens ansatte. Det vil være en krevende spagat hvis det gis signaler om økt kommunal innsats, samtidig som det vedtas innsparinger og nedskjæringer.

Kommune 3.0 vil kunne være et viktig verktøy i arbeidet med å utvikle gode tilbud, og samtidig å skape større bredde. Tanken bak kommune 3.0 er samhandlingen mellom kommunen (som organisasjon) og innbyggerne.

Fra statlig nivå legges det stadig ofte vekt på frivillighet – som en ressurs som må aktiviseres for at fremtidige oppgaver skal kunne løses. For å lykkes med dette kreves det en organisering mellom kommunen og frivilligheten, og bevissthet om at frivillighet ikke utelukkende betyr lag og foreninger. Enkeltpersoner kan også bidra i det frivillige arbeidet.

Den samme situasjonen er også knyttet til arbeidet med folkehelse. For begge tema, frivillighet og folkehelse, er tilgangen på interne ressurser viktige. Videre at det blir lagt prioriteringer på hvordan, og hvor, disse ressursene skal aktiviseres. Eksempelvis er det i forslaget til helse- og mestringsplan beskrevet behovet for frivillighet og viktigheten av god folkehelse. Dette bør gjøres i de fleste kommunale planene, for å gi forutsigbarhet.

Utvikling av kommunens organisering og administrasjon

Verden endrer seg, og Dønna kommune må tilpasse seg disse endringene. Dagens organisering, både politisk og administrativt, bør jevnlig evalueres og justeres. Målet bør være at organiseringen gir grunnlag for en mest mulig effektiv drift, noe som krever tilpasninger.

KOMMUNALE PLANER (ufullstendig)

PLAN	VEDTATT	PERIODE	BEHOV FOR RULLERING	OPPSTART	FERDIGSTILT
Kommuneplanens samfunnsdel	Juni 2003		Ja	2012	2013
Kommuneplanens arealdel	Juni 2008	2006 –2013	Ja	2013	2014
Kystplan Helgeland	Juni 2019	2019 - 2023	Ja innarbeides i arealdel		
Økonomiplan	Desember 2021	2022 –2025	Hvert år		
Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser	Desember 2007	2006 –2009	Ja	2013	2014
Kommunedelplan for Bjørn			Under rullering	2013	2013
Kommunedelplan for Solfjellsjøen			Under rullering	2012	2013
Kommunedelplan for trafiksikkerhet	Desember 2007	2008 –2011	Ja	2013	2014
Kommunedelplan for kommunikasjoner	Juni 2001	2001 –2004	Tas inn i kommuneplanens samfunnsdel		
Hovedplan vannverk	April 1997		Ja	2012	2013
Hovedplan for avløp	Oktober 1995		Ja	2012	2013
Kommunale veger			Ja	2013	2014
Energi- og klimaplan			Nei		
Næringsplan	April 2004	2004 -2007	Ja	2013	2014
Landbruksplan 2005 –2009	September 2005	2005 –2009	Ja	2013	2014
Plan for kommunal kriseledelse	November 2011		Nei		
Forvaltning av kommunale bygg	April 2012		Hvert år		
Helse- og omsorgsplan			Har blitt en del av Helse- og mestringsplan	2013	2014
Folkehelseplan			Ny plan	2013	2013
Ruspolitisk plan			Ny plan (i praksis)	2013	2013
Klima- og bærekraftsplan			Ny plan	2022	
Helse- og mestringsplan	April 2021	2019 – 2023	Ny plan	2020	2021
Boligpolitisk plan	Februar 2018	2018 – 2021	Rulleres	2017	2018

Oversikter over gjeldende planer viser at det for omtrent halvparten av planene er behov for rullering – eller at det er igangsatt rullering. Det er ikke tilfeldig i hvilken rekkefølge planene blir rullert. Kommuneplanens samfunnsdel er den viktigste, siden det er her mål og strategier for kommunens utvikling blir meislet ut og bestemt.

Når visjoner, ambisjoner og konkretisering av disse er vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel, så vil disse gjelde som rammer og grunnlag for arbeidet med øvrige planer. Kommuneplanens arealdel vil ta opp i seg det som er bestemt i samfunnsdelen, på samme måte som det vil være næringsplan og økonomiplan – som eksempler.

Kommuneplanens samfunnsdel er det viktigste styringsverktøyet som politikerne (kommunestyret) gir sin administrasjon. En vag og upresis – eller utdatert – samfunnsdel er et lite egnet planverktøy. Det første, synlige resultatet av en vedtatt planstrategi må være at det vedtas et planprogram for rullering av samfunnsdelen.

I saksutredningen, i tilknytning til vedtaket om å igangsette arbeidet med å utvikle en planstrategi, viser fremdriftsplanen at planprogrammet for rullering av kommuneplanens samfunnsdel skal presenteres for formannskapet i samme møte som planstrategien vedtas.

Kommuneplanens arealdel vil være neste steg i rekken av denne plantrilogien.

Næringsplan, landbruksplan og kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser kan rulleres parallelt med kommuneplanens arealdel – forutsatt at det er dialog mellom planprosessene. Innenfor enkelte tema berører disse planene hverandre, men ikke så sterkt at det vil være naturlig å koordinere de i en plan. En eventuell samlet plan vil lett bli for tung og uhåndterlig til at den oppfyller forventningene som stilles.

Økonomiplanen er det planverktøyet som er best utviklet i Dønna kommune. Det er rutiner for prosessene knyttet til rulleringene av planen, og rulleringene blir gjennomført til rett tid. Samme intensjon gjelder for planen "Forvaltning av kommunale bygg", som er forutsatt rullert hvert år. Dette er en økonomisk viktig plan for kommunen, siden den omhandler ivaretagelse av de verdiene kommunen forvalter gjennom sin bygningsmasse.

For de øvrige planene som er beskrevet i tabellen, så er disse noe mindre avhengig av innhold og målsettinger i andre planer. Det er en sammenheng mellom planene for vann, avløp og trafiksikkerhet og både kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Samtidig er det her behov som er mer akutte, siden det (spesielt for planene for vann og avløp) har gått noen år siden de var oppe til politisk behandling forrige gang.